

— Ta odgovor je bil Evghenu tako po volji, da je Ravha, in na njegovo prošnjo vse vjete pomilostil.

Prederli so bili Francozi jez, ki jih je več dni zadržaval, in divje se gnali naprej proti Terbižu, kjer jih je čakalo novo kervavo delo. Malo kasneje so imeli tudi oni naborjetski klanec zavarovan, pa nazadnje, ko so mogli pobrati kopita in so tirani bili od naših celó domú v Pariz, je razpadlo vse v neznane razvaline.

Cesar Ferdinand je čislaje toliko junaštvo postaviti dal hrabrim braniteljem spominek, rajnim v slavo, in mlajšim v spodbado. Ko so pa v novejši dobi Lahi bili začeli rogoviliti, so spoznali, da je potrebno, tukajšne in prediljske klanec z novimi terdnjavami oskerbeti. Glej tû gori, dragi bravec, kako mogočno se dvigujejo baterije, kako žugajo obilne puškarnice vsakemu prederznežu smert. Stalo bi dandanašnje še vse več truda, ako bi se hotel kak neprijatelj tega klanca polastiti.

Toliko o tem. Urno sva jo zderčala zdaj z voznacom doli v Naborjet.

Terg, ki ima nemške in slovenske prebivavce (tedaj nemško-slovenska fara), je precej velik in ima mnogo velikih poslopij, ktere pričajo o veliki starosti kraja. Ravno to nam svedoči tudi tesno stisnjena cesta skoz terg, kateri je že sam po sebi za obrambo pred kakim sovražnikom kakor nalašč. —

Zapustivši Naborjet me je peljala pot, kakor dozdej, vedno ob desni strani hriba polagoma navzdol. Dolina prihaja nekoliko bolj obraščena, le verhovi gorá kažejo svoje skalnato rebrovje. — Kake pol ure nad Naborjetom sem prestopil reko Belo. Tukaj se mi je na mostu zadnjič pokazalo belo obzidje naborjetskih terdnjav. Česta me je peljala zdaj ob levem bregu Bele in podnožji hribov; skoz nemško vas Lužnice pridsemu se mi je kmalo pokazal slovenski farni kraj Lipalja vas (Leopoldskirchen), ki je zopet prav velik in ima mnogo lepih hiš. Tukaj sem obiskal rodbino enega svojih prijatlov, kateri so me — akoravno po osebi nepoznanega — prav gostoljubno sprejeli. Vidil sem pa tudi v hiši toliko snažnost in tak lep red, da se redko vidi pri kmetijskih ljudeh. (Dalje sledi.)

Novičar iz avstrijskih krajev.

Iz Vélikega Varadina na Ogerskem 6. junija. Ker so se po več županijah (komitatih) Ogerskega mnogotere hudodelstva čedalje bolj jéle dopernašati, je višja vlada Ogerske (General-Gouvernement für Ungarn) po več krajih ubijavcem in roparjem na mestu smertno kazen nažugala. Posled tega ukaza je bil konec preteklega tedna v Salont-i, v spodnjem biharskem komitatu, 4 ure hodá od Vélikega Varadina, obešen neki možk z omoženo žensko. Ta dva obsojenca sta živela v nedopušeni zavezi, ter sta pravega moža, kateri jima je od več hodil, neusmiljeno umorila; roke sta mu odsekala; ko pa le še ni bil mertev, mu je žene brat s sekiro glavo odtesnil. On sicer sodnikom terdovratno tají svoje hudodelstvo in zatorej ni bil z onema dvema vred obešen, ker dosihmal sodniki niso mogli verjetnih dokazov najti; ostri pravici vendar le ne bo odšel; prej ali pozneje mu bo rabelj vrat zavil. — Pri tej priložnosti so se Salontčani z gorjačami vkup zbrali ter so enako kazen tudi za tretjega ubijavca terjali; — ali dvě stotni vojaške straže pri vislicah ste jih prepričale, da ni gorjač potreba, kadar koga obešajo. — Čujte, braveci, pa sedaj še groznejšo prigodbo! Dva dni po tem je doslužen vojak v Salonti prenočiti želel; za srebern tolar je pri nekem kmetu posteljo dobil. Ker je pa veliko od tatvin in ubijanja v teh krajih slišal, je dal 100 srebernih tolarjev, ktere si je prihranil skoz 14 let, ko je cesarja služil, temu kmetu, pri katerem je čez noč ostal, shraniti. Po večerji gré na hišo spat. Ko je že sladko počival, prideta hišni gospodar in gospodinja k njemu in ko ga v sladkem spanji najdeta, ga on prime, ona mu pa vrele masti v usta vlije, da je revež strašno smert storil. Ko sta mertvega v vertu zagrebla, gresta tolarje

štet. Drugo jutro pa jima pride sosed srečo vošit, da sta sina, ktereга celih 14 let nista vidila, sopet nazaj dobila. Strah in groza prešine sedaj kamnite serca, — toda prepozno! Verli sin, kateri se je mislil še le drugi dan starišem razodeti, je bil v svoji rojstni hiši od lastnih starišev grozovito umorjen. — Res, neverjetno se bo zdelo tako hudodelstvo našim bravcem, posebno ako pomislijo, da ravno pred dvéma dnevoma sta zavoljo uboja v ravno tisti vasi dva obešena bila in da žalostni izgled ni nič pomagal, — ali resnica je vse, kar sem pisal. Morivca lastnega otroka sedaj v ječi zaslužene kazni pričakujeta. Vraščan.

Iz Istre 10. junija. S—c. Srečna se je mogla imenovati ta dežela, dokler ji je še vinska terta rodila. Kmet, ako tudi nepremožen, je bil zadovoljin s svojim malim žitnim pridelkom, da je le polne bačve (sode) vina imel; pil ga je vesel iz golide in dobrodušno ga ponujal memogredočemu, ne le samo znancu, temuč tudi tujcu. Al zdaj je vse drugač. Vino, Božja kapljica, nas je, tako reči, zapustilo; letos in pretekle tri leta je loza (terta) poginila, ali zavolj bolezní ali pa zavolj mraza, posebno stara terta; v nekterih krajih neki kebríčki ¹⁾ — šipavíce jih Istrijan imenuje — že več let čuda škode delajo, in tudi to leto jih je dosti; oni peresa, ki se berzo posuše, na tertnih mladikah vkup zvijajo, kakor cigare, in v njih pusté svoje jajčika, nekako enake onim svilnih gosenc, in tako se izgobjo novi škododelniki za drugo leto. Kmetje pravijo in terdijo, da ni mogoče te živali pokončati, zakaj so menda leni jih pobirati in zatirati. Naša misel pa je, ako bi gosposka jih silila, ali jim kako plačilo zato obečala, kakor so nam „Novice“ iz Tiroljskega v 41. listu oznanile zavolj kebrov, bi berzo vsi šli čistit svoje vinograde, in zaterla bi se z vsakoletnim skerbnim pobiranjem ta žival saj po večjem. Mnogo posestnikov je pa tudi brez prevdarka več tert posekalo, ktere bi se bile sčasoma spet okrevale — in odtod kakor tudi od gori imenovanih vzrokov pride, da marsikter gospodar, kateri je po 100 do 300 in še več špodov (špod derží 60 bokalov) vina popred vsako leto pridelal, mora sedaj žalosten reči, da ni v teh slabih letih poldrugi špod dobrega vina spravil. V deželi, kjer je nekđaj vina kot vode bilo, velja zdaj bokal na debelo 20 krajcarjev, ki je, kar mi pomnimo, pred 8 leti se lahko dobil po krajcarji ali k večem po grošu. Oj, koliki razloček! Ni se dalje čuditi, da je marsikter Istrijan klavern in vès pobit, nekoliko od lanskega glada, nekoliko ker morebiti kisline nima pri hiši, zraven pa dolgá dosti.

„Sila kola lomi“, pravi pregovor, kateri se izpolnuje sedaj v Istri zastran vina. „Voda je le za Krajnce, in še v opankah ali postolih (šolnih) dobra ni“, ali „po vodi se žaba v trebuhu naredí“ smo večkrat čuli tû govoriti; sedaj je pa dobra voda in če tudi iz kakošne nesnažne smerdljive lokve (luže). Bog, da bi imeli krajnskega ali pa koroškega tepkovca ²⁾, kako željno in veselo bi ga gotovo mnogi serkljali domá in še raji pa na polji ob veliki vročini in žeji! Ali bi ne bilo morebiti dobro, da bi tudi v Istri poskusili tepke saditi in to pijačo napravljati, kateri imajo verte ali pa zemljiša zato pripravne, na priliko gospodje župniki, in da bi druge spodbadali k temu? Marsikdo bi jim hvalo vedil s časom. Ali bi ne bil tepkovec bolji od tistega vina, ktero si je Istrijan smislil lansko leto v sili iz smreke ³⁾

¹⁾ Nate par takih kebríčkov, da vidite, kakošni so. — (Kebríčke poslane smo spoznali za dvojno tisto pleme, ki tertam po nogradih že od nekđaj škodo dela, in jih v Vipavi tertijone ali tertanele imenujejo; istrijansko ime „šipavíce“ je prav dobro; morebiti nam bojo gosp. Schmidt od teh škodljivcev kaj več povedali. Vred.)

²⁾ Zares dobra pijača, česar smo se prepričali sami pred 10 leti, popotovaje po Koroškem.

³⁾ Smreka, po krajnsko brinje, se v več krajih Istre razločuje od krajnskega brinja v tem, da jagode so debeleje, pa ne tako gladke in okrogle; posušene ostanejo bolj černo-rudečkaste.

(iz brinja) in ga delajo skoraj že po vsi Istri. Priložnost to vino pokusiti smo imeli ne le samo v primorji in v sredi Istre, ampak tudi na krajnski meji, v Čičari; zdelo se nam je še precej dobro; bilo je čisto, rumenkaste barve, in cikalo je na sladko, vendar je enmalo po brinji dišalo. V Terstu, kakor smo slišali že zdavnej, pa delajo vino iz lesa (vino di legno, Holzwein), to je, iz tako imenovanih farških hlačic ali kopic, ktere pa še nismo vidili, ne pokusili. Še drugo pijačo delajo siromašni ljudje iz drenulj (ternolk) in pa iz onih rudečih ternjevih jagod, ktere so kakor dren, in žlempajo to pijačo brez škode. — Iz vsega tega se dalje vidi, da človek, kader je sila, vse poskusi, da streže svojemu natornemu nagonu, da je pa tudi previdnost Božja neskončna, ker kaže človeku, da zamore ne le od tertnega sadu zdravo pijačo si napravljati, temuč tudi iz mnozih drugih sadežev.

Iz Gradca 10. junija. Da bise štajarskim vinom ne le po našim cesarstvu temuč tudi v ptuje dežele večja kupčija odperla, se je pod vodstvom štajarske kmetijske družbe osnovala v Gradcu družba na akcije pod imenom „tergovina s štajarskim vinom“. Damo Vam to novico na znanje, pa prosimo, da bi kaj več od te nove družbe povedali svojim bravcem, katerih dosti štejete na Štajarskem, iz 16. lista nemškega časnika „Wochenbl. der stey. LWG. *).

Iz Ljubljane. Ker že več časa nismo nič od slovenskega slovnikarja povedali, naj povemo danes, da je natisnjenih 39 pol, ktere segajo do besede „Geschlechtsorgan“, in da za natis iz Dunaja poslani rokopis obsega zgotovljeno pismenko J. Ker svitli knez in škof želijo, da bi knjiga ne bila predebela in za vsakdanjo rabo preokorna, se bo slovensko-nemški del razdelil v 2 zvezka, in po prevdarku gosp. Cigaleta se bo 1. del končal s pismenko K, kar bo zneslo blizu 60 pol skupaj. Ko nam je te dni iz Dunaja poslal izdelani rokopis, je prosil, naj bi po „Novicah“ poprašali, kako bi se nemški pregovor: „Hoffen und Harren macht Manchen zum Narren“ v duhu slovenskega naroda naj bolje poslovenil, ako morebiti v slovenskem jeziku ravno takega pregovora nimamo. Naj tedaj naznaniti blagovoli, kdor kaj pravega vé; morebiti bojo gosp. Volčič iz Istre, ki so že o mnogih pregovorih pomagali, tudi o tem vedili dober svet.

Iz Ljubljane. Gosp. Zaler, lastnik gostivnice pri „slonu“ na dunajski cesti v Ljubljani, se ni motil, ko je pred dvema letoma napravil v svojem prostornem poslopju kopališče. Dobro jo je zadel in ustregel ž njim bolnim in zdravim. „Novice“ so že pri napravi Zalerjevega kopališča, kjer se človek lahko v toplicah ali pod merzlim slapom (Douche) ali v soparici (Dampf) koplje, z zasluženjo pohvalo omenile lepo in priročno pripravo vsega in že takrat rekle, da ne le zdravi, ki se hočejo le z bistro studenčnico oprati, bojo zadovoljni, temuč tudi mnogi bolniki jim bojo hvalo vedili, ktere bota merzli slap ali rusovska parna kopel ozdravila, in poterdile so se naše besede popolnoma. Že iščejo in najdejo tudi zdravje ali saj tolažbo bolezní v tem kopališču mladi in stari, možki in ženske, ktere poulih terga, protin (putika) kostí lomi, ki so mertudni tu in tam, katerim žolč ali kri nagaja, katerih koža je oskrunjena po različnih spušajih, ktere nadležuje dolgočasni nahod in kašelj, — da ob kratkem rečemo: sto in sto zastaranih bolezin, katerih niste mogle ne alopatika ne homeopatika užugati, je ukrotila tu hidropatika ali voda v podobi toplic, soparice in merzlega slapa, ako se je, in to je v boleznih vselej potrebno, rabila po posvetovanju z zdravnikom. Radi povemo to svojim bravcem po obilnih skušnjah, ktere resnico bolj poterjujejo kot naj večja hvala le z lepimi besedami.

Iz Ljubljane. Ravno smo zvedili veselo novico, da je junec, ki ga je predsednik krajnske kmetijske družbe gosp. Fid. Terpinc v razstavo pariško poslal, z drugim

častnim darilom v versti mircodolinskega plemena ovenčan bil; premija ta znaša 600 frankov; prejel bi bil nek celó prvo premijo, če bi mlajši bil. Ker se je več kupcev za-nj oglasilo, ga tudi ne bo več nazaj, in Dimnikov Jaka, ktere ga so v krajnski národni obleki ondašnji malarji že dvakrat malali, bo namesti unega pripeljal gotovo kakošno ptujo, posebno izverstno pleme domú. — Radostni smo tudi slišali, da nekdanji učenec naše živinozdravniške učilnice in sedanji posestnik v Dervanji na Štajarskem, Dominik Čolnik, je tudi na cesarske stroške v Pariz šel ogledavat imenitno razstavo. Pač lahko rečemo imenitno — ker po časniku „Fdbi.“ je v ti razstavi zraven sto in sto druge žlahne živine tudi neki oven, za ktere ga je londonska zoologična družba 50.000 frankov ponudila, to je, v našem dnariju okoli 20.000 goldinarjev!

Novičar iz raznih krajev.

Sliši se, da škofji zbor na Dunaji se bo slovesno končal v nedeljo 22. dan t. m. — 4., 5. in 6. dan t. m. so bili žalostni dnevi za več krajev v doljni Austrii in na Ogerskem, posebno pa na Českem; samo v Austrii in na Ogerskem cenijo škodo čez milijon, še višje pa na Českem. Taka strašna toča je namreč bila, da v četert ure je bilo tisuč in tisuč oralov polja pokončanih, veliko živine pobite, mnogo ljudi poškodovanih, šip pa v mestih toliko potolčenih, da je neznano; toča je padala kot kurje jajca debela in še debelejša, po 10, 12, celó do 20 lotov težka; v več krajih pa so padale cele gručice ledú, po več funtov težke, na zemljo. — Iz Vidma na Laškem se sliši, da bo pšenice in merve obilo, turšica se je zakasnila, svilni červiči se obnašajo precej dobro, pa pridelka ne bo ravno obilo, — v Sardinii in pa v več krajih Lombardije so bolehali červiči ob 3. in 4. levenji. — V Galiciji še ni popolnoma konec goveje kuge; po uradnih izkazkih je v 6 okrožjih Lvovskega deželnega poglavarstva zbolelo 6666 goved; poginilo jih je 5221, pobili so jih 82, ozdravilo se jih je 1330. — Na Francozkem stopa voda nazaj, pa še le sedaj se sliši, da nepopisljiva je škoda, ki so jo napravile povodnji, kakoršnih ne pomnijo od leta 1711; cesar Napoleon se podaja v nesrečne kraje in siplje, kakor časniki pravijo, cekinov med uboge. — Danes je kerst sina Napoleonovega; namestnik papežev, kardinal Patrizzi, je prišel 9. t. m. v Pariz in je zveliko častjo sprejet bil. — Za gotovo se sedaj vé, da avstrijska in francoska vlada niste podale sv. očetu nobenega pisma, ktero bi imelo rimsko vlado siliti k popravu svetnega vladarstva v rimskih deželah; gotovo pa je nek, da ste francoska in angleška vlada resno priporočile napolitanski vladi preuredbo marsikterih napák. — Gotova novica je, da je ameriška vlada zavolj razpora z angleško, angleškemu poslancu Cramptonu slovó dala; — zavoljo tega pa menda še ne bote vojske začele, ker ste si ena drugi preveč potrebne in ker nek francoska vlada noče v ti pravdi potegniti z angleško. — 2. t. m. je začela svoje dela tista komisija, ki ima novo mejo Moldave ustanoviti. — Car rusovski je, kakor „Czas“ piše, tudi poljsko gospôdo v Varšavi (27. maja) prijazno pa resnobno sprejel in svoj govor v francoskem jeziku takole sklenil: „Drago mi je, da zamorem hvaliti, kakor Vas hvalim danes; ali naj Vam bo, gospodje moji, za vselej rečeno, da tudi kaznovati znam in da bodem kaznoval, ako bo treba“. — V Kartumu se je konec mesca sušca kolera začela, ktero ondi „rumeni zrak“ imenujejo; vsi misijonarji so bolj ali manj bolehali, umerl je pa 6. aprila le zidar Juen; mnogo Kartumcev je pobegnilo iz mesta.

Milodari za Blejčane. Gosp. Matija Gerber, bukovec v Ljublj., 2 fl. — Gosp. Jože Pleiweis, tergovec v Ljublj., 60 vatlov pavolnatega blaga za obleko. — Gosp. Fr. Ks. Souvan, tergovec v Ljublj., 10 gold. z opombo: naj se podelijo le tistim pogorelcem, kateri so bili asekurirani.

*) Bomo drugipot.

Vred.